

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
УПРАВА ЗА ФИНАНСИСКО РАЗУЗНАВАЊЕ

ГОДИШЕН ПЛАН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА НА УПРАВАТА ЗА
ФИНАНСИСКО РАЗУЗНАВАЊЕ ЗА 2022 ГОДИНА

Јули 2022 година

Вовед

Управата за финансиско разузнавање е орган во состав на Министерството за финансии задолжен за борба против перење пари и финансирање на тероризам во Република Северна Македонија. Управата е формирана во согласност со меѓународните стандарди кои наметнуваат обврска за секоја држава да воспостави Единица за финансиско разузнавање како специјализирана институција која ќе се бори против перењето пари и финансирање на тероризмот.

Управата за финансиско разузнавање (во понатамошниот текст: Управата) е формирана во септември 2001 година (Службен весник на РМ“ бр.70/01), започнува со работа на 01.03.2002 година, како Дирекција за спречување на перење пари, а во јануари 2008 година со стапување во сила на Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам („Службен весник на РМ“ бр.04/08), го трансформира својот статус и назив во Управа за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, како орган во состав на Министерството за финансии, со својство на правно лице. Со Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам („Службен весник на РМ“ бр.44/12), повторно го менува називот во Управа за финансиско разузнавање.

Како административен орган на финансиско разузнавачка единица, Управата дејствува како посредник помеѓу приватниот сектор (субјектите), од една страна и истражните органи, од друга страна. Управата работите од својата надлежност ги врши согласно со закон, ратификуваните меѓународни договори со кои се уредува спречувањето перење пари и финансирање на тероризам. Управата своите надлежности ги спроведува на целата територија на државата, а нејзиното седиште е во Скопје. Основни надлежности на Управата се: прибирање, обработување, анализа, чување и доставување на податоци добиени од субјектите, а кои се однесуваат на сомнение за перење пари или финансирање на тероризам. Покрај овие основни надлежности, Управата ги извршува и следните надлежности: издава писмен налог на субјектот со кој привремено ја задржува трансакцијата, поднесува барање за поднесување на предлог за определување на привремени мерки до

надлежниот јавен обвинител, поднесува барање за покренување на прекршочна постапка пред надлежниот суд, соработува со субјектите, со надзорните органи и со други државни органи и институции, како и со други организации, институции и меѓународни тела за борба против перењето пари и против финансирањето на тероризмот, склучува договори за соработка и разменува податоци и информации со овластени тела на други држави и меѓународни организации, врши надзор над субјектите, поведува иницијативи или дава мислења на закони и подзаконски акти што се однесуваат на спречување и откривање на перење пари и финансирање на тероризам, помага во професионалното усовршување на овластените лица и вработените кај субјектите, утврдува листи на индикатори за анализа на ризик и за препознавање на сомнителни трансакции во соработка со субјектите и органите кои вршат надзор врз нивното работење, планира и спроведува обуки за усовршување и оспособување на вработените во Управата и дава појаснување во примената на прописите за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

Со Управата раководи директор кој го именува и разрешува Владата на предлог на министерот за финансии.

ПЛАН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА

Вршењето на задачите и реализацијата на целите на Управата е во непосредна врска со преземањето на соодветни мерки кои се насочени кон отстранување на разните видови на коруптивно однесување кои би можеле да се појават во најразлични форми како што е неморално и неетичко однесување, судир на интереси, непотизам и сл.

Во таа насока потребно е да се изврши идентификација на ризичните области, како и воспоставување на алатки и контролни механизми за надминување на детектираните ризични области, со предлог решенија кои ќе придонесат во превенирањето, спречувањето или намалувањето на ризиците на корупција при спроведувањето на надлежностите на Управата, кои активности се утврдуваат со овој Годишен план за спречување на корупција на Управата за финансиско разузнавање.

Активностите врз основа на кои се заснова Годишниот план за борба против корупцијата на Управата за финансиско разузнавање се во согласност со Извештајот на ГРЕКО за петтата евалуација и Препорака II од извештајот:

1. Систематски да се спроведува проценка на ризик на интегритетот кај централната власт што ќе ги опфаќа сите функционери и лични советници и надворешни соработници, како што е соодветно;
2. Да се воведат соодветни корективни мерки и да се обезбедат соодветни ресурси на единиците за внатрешна контрола и на органите одговорни за методолошки совети во оваа област и
3. Редовно да се евалуира влијанието и ефектите од мерките за интегритет во централната власт (на пример, изјави за интереси и имот) и да се објават резултатите.

Заради јасно дефинирање на поимите поврзани со коруптивно однесување, при користењето на разни термини се применуваат значењата кои се утврдени во Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси и тоа:

Под корупција, се подразбира злоупотреба на функцијата, јавното овластување, службената должност или положба за остварување на корист, директно или преку посредник, за себе или за друг.

Поимот корупција, ги опфаќа и поимите на:

- пасивна корупција - намерно делување на службено лице, кое директно или преку посредник, бара или прима корист од каков било вид, за себе или за трето лице, или прифаќа ветување на ваква корист, со цел да делува или да се воздржува од делување во согласност со своите обврски или да ги врши неговите надлежности спротивно на службените обврски и

- активна корупција - намерно делување на кое било лице кое директно или преку посредник, ветува или дава корист од каков било вид на службено лице, за него или за трето лице, со цел да делува или да се воздржува од делување во согласност со неговите обврски, или да ги врши неговите надлежности спротивно на службените обврски.

Под судир на интереси се подразбира состојба во која службеното лице има приватен интерес што влијае или може да влијае врз непристрасното вршење на неговите јавни овластувања или службени должности.

За определување на значењето на изразите избрано или именувано лице, правно лице, одговорно лице во правно лице и лице кое врши работи од јавен интерес, се применуваат одредбите за значење на изразите од Кривичниот законик.

Под поимот „службено лице“ се подразбираат сите избрани или именувани лица и вработените во јавниот сектор.

Под поимот „семејство“ во смисла на овој закон се подразбира брачниот другар, вонбрачниот другар, децата, родителите, браќата и сестрите и други роднини со кои лицето живее во заедничко домаќинство.

Под поимот „блиски лица“ се подразбираат лицата во брачна или вонбрачна заедница со службеното лице, роднини по крв во права линија и во странична линија до четврт степен, роднините по сватовство до втор степен, како и секое физичко или правно лице со кое службеното лице има финансиски интерес.

Под поимот „корист“ се подразбира остварување на секој вид материјална или нематеријална придобивка, погодност или предност за себе или за друг.

Под поимот „ризик од корупција“ се подразбира кој било вид на внатрешна или надворешна слабост или постапка која претставува можност за појава на корупција во рамките на државни органи, јавни претпријатија и други институции од јавниот сектор и кој ги вклучува прашањата за судир на интереси, неспоивост на функции, примање подароци и други нелегални плаќања, лобирање, недостаток на систем за заштита на укажувачи, измами, несоодветно користење на овластувањата, дискрециони овластувања, финансирање на политички партии и кампањи спротивно на закон, тргување или недозволено користење на информации, транспарентност на постапки и документи и други прашања од значење за интегритетот.

Под поимот „интегритет“ се подразбира законито, независно, непристрасно, етичко, одговорно и транспарентно вршење на работи со кои службените лица го чуваат својот углед и угледот на институцијата во која се одговорно лице, односно се вработени, ги елиминираат ризиците и ги отстрануваат сомневањата во можноста од настанување и развој на корупција и со тоа обезбедуваат доверба на граѓаните во вршењето на јавните функции и во работата на јавните институции.

Под поимот „јавен интерес“ се подразбира заштита на основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот на Република Северна Македонија, спречување на ризиците за здравјето, одбраната и безбедноста, заштита на животната средина и на природата, заштита на сопственоста и на слободата на пазарот и претприемништвото, владеење на правото и спречување на криминалот и корупцијата.

Под поимот „јавно овластување“, се подразбира овластување, пренесено од страна на државната или локалната власт, на физичко или правно лице да врши работи од јавен интерес.

Под поимот „службена должност“ се подразбира збирот на обврски кои едно лице е должно да ги преземе, а кои произлегуваат од вршењето на одредена функција или професија, односно од службената положба на тоа лице.

Под терминот „административни работи“ се подразбираат стручно-административни, нормативно-правни, статистички, плански, информатички, кадровски, материјални, финансиски, сметководствени, информативни и други работи од административна природа.

Под поимот кронизам се подразбира именување на истакнати позиции на блиски пријатели, другари или познаници на функционерите, без оглед дали тие се квалификувани за тие работни позиции. Значи поставување на несоодветен кадар. Станува збор за фаворизирање на свои пријатели. При кронизмот лице кое има авторитет ја злоупотребува својата моќ и промовира пријател за таа позиција и покрај тоа што не е квалификуван за таа позиција.

Непотизмот претставува фаворизирање роднини или пријатели при доделување на функции и почести без притоа да се води сметка за стручноста.

1. Изготвување на анализа за ризични области за корупција во рамките на делокругот на работењето на државните органи како и детектирани недостатоци во Законите

Области каде најчесто постои ризик за појава на корупција при спроведување на надлежностите на Управата за финансиско разузнавање се:

- Постапки за јавни набавки;
 - Постапки за вработување и именување;
 - Постапки при вршење на надзорот;
 - Постапки за преземање на финансиски обврски и финансиска дисциплина.
2. Идентификување на причините, условите и факторите кои ја овозможуваат корупцијата;
 - 1) Постапки за јавни набавки

Главни елементи, односно причини кои претставуваат ризик за појава на корупцијата во постапките за јавни набавки се:

- Активната корупција,
- Пасивната корупција,
- Судирот на интереси,

Јавните набавки се една од најзначајните области кои се спроведуваат на централно и на локално ниво, помеѓу институции од јавниот сектор, како и помеѓу институции од јавниот сектор со деловни ентитети од приватниот сектор.

Јавните набавки во Управата за финансиско разузнавање се спроведуваат во целосно јавна и транспарентна постапка преку електронскиот систем за јавни набавки согласно со Законот за јавните набавки, врз основа на претходно донесен Годишен план за јавни набавки.

Како ризици кои се јавуваат во постапките за јавни набавки се недоволен број на лица со соодветни квалификации и познавање на стандардите при дефинирање на техничките спецификации како и критериумите за утврдување на способноста на економските оператори. Со цел надминување на утврдената слабост потребно е зајакнување на капацитетите со квалификувани и обучени кадри за спроведување на јавните набавки.

2) Постапки за вработување и именување

Главни елементи, односно причини кои претставуваат ризик за појава на корупцијата во постапките за вработување и именување се:

- Непотизам
- Кронизам
- Дискрециони овластувања

Управата со цел почитување на начелото на јавност и транспарентност во постапките за вработување, не врши вработување на определно време на овластени лица преку Агенции за привремени вработувања.

Вработувањата во УФР се вршат согласно Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам каде што е предвидена постапката за вработување, согласно Законот за вработените во јавниот сектор и Законот за работните односи.

Вработувањата се вршат преку објавување на Јавен оглас за вработување, почитувајќи ги притоа сите законски одредби.

Како ризици кои се јавуваат во постапките за вработување се можноста за постоење на непотизам, кронизам, како и дискреционите овластувања на

функционерот кој одлучува за изборот на кандидат од листата на понудени кандидати (во делот на овластени службени лица и во делот на вработување на лица по Законот за работните односи). Наведеното од причина што согласно со законската регулатива (Закон за спречување на перење пари и финансирање на тероризам и Законот за работните односи) нема јасно утврдена одредба за задолжителен избор од страна на функционерот, туку постои дискреционо право на избор од предложена листа на кандидати. Листата на кандидати е утврдена од страна на Комисијата за селекција на кандидати за вработување.

3) Постапки за вршење надзор

Главни елементи, односно причини кои претставуваат ризик за појава на корупцијата во Постапката за вршење надзор се:

- Активната корупција,
- Пасивната корупција,
- Судирот на интереси,

Управата за финансиско разузнавање со цел ефикасно вршење на надзорот и намалување на субјективниот фактор при изборот на субјекти над кои се планира вршење на надзор, воспостави апликација која се состои од повеќе модули со која, базирано на проценката на ризик, по однапред воспоставени критериуми, апликацијата изготвува рангирање на субјекти по ризичност кои треба да бидат предмет на вршење надзор. Со воспоставувањето на оваа алатка ќе се овозможи ефикасен надзор, покриеност на сите субјекти, и секако намалување на влијанието на човечкиот фактор при одлучувањето за налогот за вршењето на надзорот.

Заедно со известувањето на субјектите дека ќе бидат предмет на вршење надзор од страна на Управата, финансиските разузнавачи им го доставуваат Кодексот за финансиските разузнавачи кои вршат надзор со што субјектите се запознаени со финансиските правилата по кои е потребно да пристапуваат финансиските разузнавачи.

Во Управата за финансиско разузнавање нема предвидено систем за утврдување на професионална одговорност, во смисла на засебна организациона единица која ќе биде надлежна за вршење на контрола на работењето на овластените лица при преземање на дејствија согласно законските надлежности (внатрешна контрола).

Постои ризик од субјективно и несоодветно постапување на финансиските разузнавачи кои вршат надзор при исполнување на нивната надлежност;

Утврдувањето на професионална одговорност се врши само преку дисциплински комисији формирани од директорот, а од редот на вработените во организационите единици каде вработениот против кој се води постапка е распореден, што создава ризик за солидаризирање, неповедување постапка или неизрекување соодветна мерка.

Субјективно и несоодветно постапување на финансиските разузнавачи кои вршат надзор при исполнување на нивната надлежност. При вршењето на работните задачи, а поради надлежностите што ги имаат, самостојноста во постапувањето може да се искористи за лични интереси или да се злоупотреби.

Потребно е системски да се анализираат корупциските ризици во 26 инспекциските служби и нивно елиминирање, зајакнување на интегритетот на инспекторите, вклучувајќи ја и обврската да се поднесе пријава за нивниот имот и судир на интереси.

4) Постапки за преземање на финансиски обврски и финансиска дисциплина

Цел на финансиско управување и контрола е подобрување финансиско управување заради постигнување на следните општи цели:

- Вршење на работите на правилен етички економичен ефективен и ефикасен начин
- Усогласувањето на работењето со законите другите прописи утврдената политика плановите и постапките,
- Зашита на имотот и другите ресурси.

Управата за финансиско разузнавање во врска со финансиските обврски и финансиската дисциплина како и финансиската контрола постапува согласно законските одредби кои ја регулираат таа област.

3. Воспоставување на алатки и контролни механизми за надминување на детектираните ризични области.

1) Постапки за јавни набавки

Со цел надминување на утврдената слабост потребно е зајакнување на капацитетите со квалификувани и обучени кадри за спроведување на јавните набавки

2) Постапки за вработување

Со цел надминување на утврдената слабост потребно е системско решение во постапките за вработување со кое би се ограничило дискреционото право на избор.

3) Постапките за вршење надзор

Потребно е зголемување на капацитетите и ресурсите на Управата, постојана надградба на постоечкото софтверско решение за вршење надзор, воведување на нови ефикасни алатки со кои ќе се подобри ефикасноста при вршењето на надзорот.

Неопходно е да се зајакнат финансиските, материјални и човечки капацитети, како и интегритетот на вработените.

Потребно е предвидување на независна организациона единица која исклучиво ќе биде надлежна да врши контрола на работењето на овластените лица при преземање на дејствија во согласност со нивните законски надлежности.

За успешно откривање и санкционирање на неправилностите, потребно е да се зајакнат механизмите за внатрешна контрола.

1) Постапки за преземање на финансиски обврски и финансиска дисциплина

Управата за финансиско разузнавање во врска со финансиските обврски и финансиската дисциплина како и финансиската контрола постапува согласно законските одредби кои ја регулираат таа област.

4. Јакнење на капацитетите на институциите со особен акцент на јакнење на интегритетот на вработените;

Грижата за спроведување на Политиката на интегритет во Управата за финансиско разузнавање е индивидуална и колективна.

Директорот и раководните структури се одговорни за воспоставување и спроведување на системот на интегритет, како и за нивна промоција преку своето лично однесување и со преземање мерки за колективна прифатеност на политиката на интегритет и придржување кон истата од страна на сите вработени.

Директорот и раководните структури и сите вработени во Управата се должни да го пријават секое казниво дело поврзано со корупција, како и секоја повреда на одредбите од Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси, за кои дознало во вршењето на својата должност, како и наводи или сомнежи за незаконско однесување или повреди на кодексот. Исто така, тие се должни да

пријават и доколку од нив се побара да постапат спротивно на Уставот, закон, кодекс или друг пропис.

Управата има назначено лице за внатрешно и надворешно пријавување до кое може да се поднесат пријави за било какво корупциско однесување од страна на вработените.

За прекршување на стандардите за интегритет се поведуваат дисциплински, прекршочни или кривични постапки за утврдување одговорност во согласност со закон.

Во согласност со членот 82 од Законот за спречување на корупција и судир на интереси, директорот е должен да го пријави својот и имотот на своето семејство. Изјавата за имотот се поднесува во рок од 30 дена од денот на именувањето, кога постои зголемување на имотот, и во рок од 30 дена од денот на заминувањето од функција. Изјавата за имот на директорот се доставува до ДКСК (електронски и во печатена форма) и се објавуваат на веб-страницата на ДКСК (http://www.dksk.org.mk/imoti_2/).

Во однос на препораката да се воведат соодветни корективни мерки и да се обезбедат соодветни ресурси на единиците за внатрешна контрола и на органите одговорни за методолошки совети во оваа област, Управата за финансиско разузнавање до 31.12.2022 година ќе изврши измена на Актот за систематизација во кој на вработено лице во Одделението за управување со човечки ресурси ќе му се дадат работни обврски во поглед на вршење на внатрешна контрола во Управата за финансиско разузнавање.

5. Навремено постапување во врска со остварување на потребните услуги кон правни и физички лица;

Управата ги презема сите активности согласно со законски утврдените надлежности.

6. Почитување на законските прописи, Кодексот за етичко однесување на членовите на Владата на Република Северна Македонија и носителите на јавни функции именувани од страна на Владата на Република Северна Македонија, како и Кодексот за административни службеници

Раководните лица на Управата, како и вработените во Управата во целост ги почитуваат законските прописи како и Кодексот за етичко однесување на членовите на Владата на Република Северна Македонија и носителите на јавни функции именувани од страна на Владата на Република Северна Македонија, како и Кодексот за административни службеници и Етичкиот кодекс за финансиските разузнавачи.

Доколку постои определено отстапување од пропишаните правила и норми истите подлежат на соодветна одговорност.

7. Зајакнување на довербата на граѓаните кон институциите и мотивирање да пријават корупција

Управата со цел зајакнување на довербата воспоставува систем за намалување на нивото на корупција, подобрување на интегритетот, транспарентноста и отчетноста со што ќе се овозможи јавноста да има повисока доверба во работата на Управата.

8. Зајакната контрола и надзор на јавни набавки

Постапките за јавни набавки во целост се спроведуваат преку Електронскиот систем за јавни набавки и истите се транспарентни, како и јавно достапни за јавноста. Договорите се објавуваат на веб страната на Управата.

9. Зајакнување на меѓуинституционална соработка и соработка во борбата против корупцијата преку платформата Интероперабилност

Платформата за интероперабилност овозможува електронска размена на податоци и документи помеѓу институциите/компаниите на стандардизиран, безбеден и унифициран начин. Размената на податоци помеѓу две институции се одвива според дефинирани стандарди за безбедност, заштита, формат и структура на податоците.

Непречениот проток на информации преку платформата за интероперабилност, го намалува времето потребно за пренос на информациите помеѓу институции, со што се олеснува протокот на електронски информации кои се потребни за обезбедување на јавни услуги прилагодени на потребите на граѓаните и бизнисите. Ваквата размена на податоци ја зголемува ефикасноста при работењето и го зголемува задоволството од услугите кои им се нудат. Управата го стави во функција системот за Интероперабилност и преку истиот разменува информации со институциите со кои соработува. Во наредниот период Управата ќе го зголеми бројот на конекции со институциите со кои ќе разменува податоци.

Имплементацијата на овој проект овозможи меѓусебна електронска размена на податоци меѓу државните органи и институциите кои се од значење за извршувањето на нивните функции, и допринесе за квалитетно работење, економичност и ефикасност.

Управата со цел зајакнување на меѓуинституционалната соработка и соработка во борбата против корупцијата склучува Договори за соработка со повеќе институции кои се од значење за спроведување на надлежноста на Управата, со цел користење на услугите преку системот на Интероперабилност, согласно Законот за електронско управување и електронски документи и неговите подзаконски акти.

10. Јакнење на алатките за отчетност и транспарентност во работењето на министерствата и органите на државната управа

Управата согласно со Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер во целост ги спроведува и применува сите алатки кои се предвидени со цел отчетност и транспарентност во работењето.

Годишниот план за спречување на корупцијата за 2022 година се однесува за сите вработени во Управата за финансиско разузнавање и ќе биде објавен на интернет страната на Управата.

Директор

Блажо Трендафилов

